

บทความวิจัย (ก.ค. – ธ.ค. 2561)

การถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม ของนักเรียนมัธยมศึกษา

ธัญทิพย์ ธีระธนโรจน์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี4, E-mail: thunyati22@gmail.com

ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รสวลีย์ อักษรวงศ์, ภาควิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา 2) ศึกษารูปแบบของการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้สนทนากลุ่ม 3 โรงเรียน จากผู้แทนกลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 3 คน กลุ่มครูผู้สอน จำนวน 8 คน กลุ่มนักเรียน จำนวน 8 คน กลุ่มผู้ปกครอง จำนวน 9 คน และผู้ให้สัมภาษณ์ คือ กลุ่มพระสงฆ์ จำนวน 5 รูป กลุ่มตัวแทนหน่วยงานอื่น (สื่อมวลชน นักการเมือง ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) จำนวน 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 38 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสนทนากลุ่มและแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันของนักเรียนมัธยมศึกษา มีดังนี้ การมีความรับผิดชอบ การมีระเบียบวินัย การมีความซื่อสัตย์ การมีความสามัคคี และการมีความเสียสละ ด้านการถ่ายทอดทางสังคมในการเสริมสร้างคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนนั้นพบว่า สถาบันองค์กรที่มีบทบาทด้านนี้ ได้แก่ ครอบครัว สถานศึกษา วัด ชุมชน และสื่อมวลชน

คำสำคัญ: การถ่ายทอดทางสังคม การเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม

Received: November 26, 2017, Accepted November 29, 2017

Socialization Process for Promoting the Virtues of Coexistence of Secondary Students

Thunyati Teerathanitroj, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, E-mail: thunyati22@gmail.com

Assistant: Prof. Dr.Bhumhong Jomhonghibhat, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Dr.Rosewalee Ugsornwong, Research and Evaluation Program, Faculty of Education,

Ubon Ratchathani Rajabhat University

Abstract

This research aimed to investigate the virtues of social coexistence in secondary school students and to study the patterns of social communication that reinforced the virtue of social coexistence of secondary school students. The sample group consisted of three discussion groups from three schools representing people in various social groups - three administrators, eight teachers, eight students, and nine parents. Ten people were selected for interviews – five Buddhist monks

and five representatives from groups of politicians, educational administrator, and educational supervisors from offices of educational service areas, making up a total of 38 subjects. All subjects involved were selected by means of the purposive random sampling. The research instruments included group discussions and interviews. The data were collected by the researcher herself. The findings revealed the virtues of co-existence of secondary school students in the areas of responsibility, disciplines, honesty, togetherness, and dedication. As for the social communication to morally enhance the social coexistence of the students, it was found that the Institutional organizations that play this role were families, schools, temples, communities, and mass media.

Keywords: social communication, enhancing the virtues of social coexistence

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทนำ

ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง การปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ร่วมสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สามารถอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2553) สะท้อนให้เห็นว่าคุณธรรมมีความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง คุณธรรมจึงเป็นข้อควรประพฤติปฏิบัติที่มีความถูกต้องเป็นแนวทางเพียงอย่างเดียวแห่งการถือประพฤติปฏิบัติในแนวทางแห่งความดีถูกต้องที่ไม่เพียงแต่จะจูงใจให้คนปฏิบัติหรือประพฤติตนให้เป็นคนดีได้ ฉะนั้น คุณธรรมจึงเป็นคุณภาพแห่งอุปนิสัยอันแสดงออกให้เห็นโดยการกระทำ (จรัส บานเย็น 2551) ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อตัวบุคคล และต่อส่วนรวมเป็นอย่างยิ่ง ในเรื่องของความสำคัญของคุณธรรมต่อตัวบุคคล วศิน อินทสระ (2518) ได้กล่าวไว้ว่าคุณธรรมเป็นเครื่องดำรงศักดิ์ศรีของมนุษย์ โดยไม่ตีค่าของมนุษย์เป็นตัวเงิน แต่จะตีค่ากันด้วยคุณธรรมที่มีคุณธรรมจึงเป็นเครื่องเสริมบุคลิกภาพ ผู้มีคุณธรรมจะมีความสมบูรณ์ในความคิดในคำพูด และในการกระทำ อีกทั้งมีหลักที่มั่นคงในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นที่มาของความมั่นคงทางจิตใจ คุณธรรม เป็นเครื่องเสริมมิตรภาพ ทำให้ความสัมพันธ์กับคนอื่นเป็นไปอย่างราบรื่น ผู้มีคุณธรรมย่อมทำให้เป็นที่น่าเชื่อถือ นับถือจากผู้อื่น ส่วนความสำคัญของคุณธรรมต่อส่วนรวมนั้น ประวิณ ญ นคร (2526) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมความสงบสุขและความเจริญให้แก่ประเทศชาติเพราะว่าความสงบสุขของ

ประเทศชาติจะมีได้ก็ต่อเมื่อคนในชาติมีคุณธรรมบางประการที่ทำให้ไม่เบียดเบียนกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ไม่ใช่สิทธิเสรีภาพจนเกินไป ล่วงล้ำสิทธิของกันและกัน ไม่ละเลยการปฏิบัติตามกฎหมาย วินัยที่ใช้บังคับกัน และความเจริญของประเทศชาติจะมีได้ก็ต่อเมื่อคนในชาติมีคุณธรรม นอกจากนี้ยังเห็นว่า คุณธรรมเป็นเครื่องส่งเสริมความสงบสุขและความเจริญ ฉะนั้น ผู้ต้องการความสงบสุขและความเจริญจึงต้องฝึกฝนตนเองให้มีคุณธรรม ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติขึ้นอยู่กับ การกระทำของคนในชาติเป็นสำคัญ และการกระทำที่จะเป็นแนวทางส่งเสริมความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติก็ย่อมจะเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยคุณธรรม ปัจจุบันกระแสทางความคิดเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ได้ถูกนำไปใช้กับหลายเรื่องหลายมิติในสังคมไทย เช่น กรณีเหตุการณ์ทางการเมือง การปกครอง การศาสนา การศึกษา การบริหาร หรือแม้แต่กระทั่งในเรื่องการประพฤติปฏิบัติของปัจเจกชน แต่จะมีสักกี่คนที่เข้าใจถึงความหมาย แนวคิด หรือทฤษฎีของคำว่า คุณธรรม และจริยธรรม ทั้งในวิถีไทยและวิถีสากลอย่างถ่องแท้ ตลอดจนสามารถนำมาปรับใช้กับเรื่องราวและมิติต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ในยุคปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้สภาพสังคมของไทยเปลี่ยนไป ปัญหาทางสังคมได้ทวีความซับซ้อนและรุนแรงขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการมีค่านิยมความฟุ้งเฟ้อ การเลียนแบบ การแพร่ระบาดของยาเสพติดการก่ออาชญากรรม การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาของเด็กและเยาวชน แม้แต่ผู้ใหญ่บางคนก็ไม่สามารถปรับตัวในสถานการณ์ดังกล่าวได้ ดังนั้น การที่จะปลูกฝัง ให้เด็กและเยาวชนอยู่ในสังคมปัจจุบันได้ ต้องปลูกฝังให้มีคุณธรรม เป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุขบนพื้นฐานความเป็นไทย เป็นกำลังสำคัญที่จะพัฒนาประเทศชาติต่อไป (ลัดดา ครุสวรค์ 2551) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชวรณีย์ (2528) ได้กล่าวไว้ว่าแต่เดิมวิถีชีวิตของคนไทย เคยอยู่กันอย่างเรียบง่ายทำมาหากินตามสบายมีความสุขกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ พึ่งพาอาศัยมีน้ำใจไมตรีต่อกัน ปัจจุบันกลับแข่งขันแก่งแย่งกันทำมาหากิน แสวงหาประโยชน์เข้าตัวมีชีวิตที่สับสนวุ่นวายและแออัดเกิดความเสื่อมถอยทางคุณธรรม ค่านิยม จริยธรรม วัฒนธรรม เอารัดเอาเปรียบ เห็นแก่ตัวไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของคนอื่นก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขอย่างมากมาย ดุจดือน พันธมนาวิน (2550) ได้กล่าวว่า การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าและมีความสุขร่มเย็นนั้น มีรากฐานสำคัญมาจากการพัฒนาประชาชนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาให้เป็นคนดีมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาคุณธรรม ซึ่งการพัฒนาคุณธรรม เช่นนี้จะต้องอยู่บนพื้นฐานของวิชาการและการวิจัยขั้นสูง ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุและผลของคุณธรรมต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำไปใช้เสนอนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติการพัฒนาทั้งในเชิงของการเสริมสร้างและการป้องกันในระดับบุคคล ระดับกลุ่มและระดับสังคม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้อย่างน่าเชื่อถือและประกันความสำเร็จ ประเวศ วะสี (2549) เห็นว่าการสร้างคุณธรรมพื้นฐานในสังคม เป็นการพัฒนาที่ควรใช้ความดี หรือคุณธรรมนำแล้วตามด้วยความรู้ ซึ่งแท้ที่จริงแล้วความดีหรือคุณธรรมก็คือปัญญา ปัญญาจะมีจริยธรรมอยู่ด้วยเสมอในขณะที่ความรู้ไม่แน่ว่ามีจริยธรรมอยู่ด้วย การศึกษาที่เอาคุณธรรมนำความรู้จึงสำคัญยิ่ง ดังนั้นเพื่อการเสริมสร้างคุณธรรมจึงควรมีการถ่ายทอดทางสังคมที่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นอยู่และที่คาดหวัง ซึ่งคนในสังคมทุกคนเป็นผลลัพธ์ของการถ่ายทอดทางสังคม และการดังกล่าว บุคคลจะได้ปฏิสัมพันธ์กันในการถ่ายทอดทางสังคมที่หล่อหลอมให้

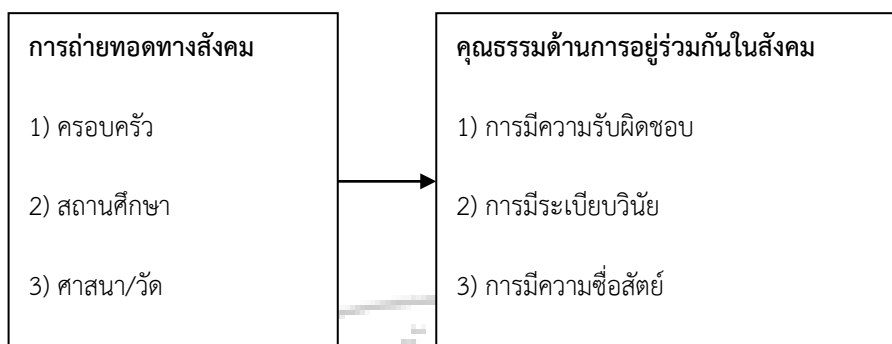
บุคคลนั้นมีคุณสมบัติตามที่สังคมต้องการ (Henslin 1996) การถ่ายทอดทางสังคมจึงเป็นการที่สำคัญที่ใช้ในการเตรียมบุคคลเพื่อดำรงชีวิตในสังคม ถ้าสังคมได้มีการถ่ายทอดทางสังคมที่ดีและมีประสิทธิภาพ คนในสังคมนั้นก็จะช่วยเสริมสร้างให้สังคมมีความเข้มแข็ง เจริญก้าวหน้าในทางตรงกันข้าม หากสังคมใดที่มีการถ่ายทอดทางสังคมที่ไร้ทิศทาง สังคมนั้นย่อมมีแต่ความยุ่งเหยิง ไม่มีจุดรวม ขาดระเบียบ ซึ่งการถ่ายทอดทางสังคมจึงเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ดุซนญ์ โยโธลา และคณะ 2546) โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนในระดับมัธยมศึกษา ศาสตราจารย์ธานีธร์ กรัยวิเชียร (ธานีธร์ กรัยวิเชียร 2550) องคมนตรี ได้ให้ความเห็นว่า เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา เปรียบเป็นดั่งผ้าขาวและจะเป็นพลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนสังคมไทยในอนาคต ซึ่งจะต้องได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังความคิดและทัศนคติด้านคุณธรรมและจริยธรรมตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อเจริญงอกงามเป็นเมล็ดพันธุ์แห่งคุณธรรมจริยธรรมที่จะเผยแพร่ในสังคมไทยต่อไป ผู้ที่มีส่วนในการการถ่ายทอดควรตระหนักถึงความสำคัญ และนำคุณธรรมจริยธรรมกลับมาใช้ในการดำรงตน และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชนต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา ทั้งในมิติเชิงลึกและเชิงกว้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา เป็นวัตถุประสงค์หลัก โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรม สภาพการอยู่ร่วมกัน และผลกระทบด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษารูปแบบของการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับใช้แนวคิดทฤษฎีการถ่ายทอดทางสังคมของวิชัย ภูโยธิน และคณะ (2552) ที่ระบุว่า สถาบันองค์กรที่มีบทบาทในการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมี 5 สถาบัน ประกอบด้วย 1) ครอบครัว 2) สถานศึกษา 3) วัด 4) ชุมชน และ 5) สื่อมวลชน ซึ่งนำไปสู่คุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม 5 ประการด้วยกันคือ 1) การมีความรับผิดชอบ 2) การมีระเบียบวินัย 3) การมีความซื่อสัตย์ 4) การมีความสามัคคี 5) การมีความเสียสละ ดังจะแสดงให้เห็นในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม
ของนักเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม ผู้ร่วมการสนทนาให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ พระ และตัวแทนหน่วยงานอื่นที่เป็น สื่อมวลชน นักการเมือง ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ซึ่งครอบคลุมจังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดยโสธร จำนวน 38 คน ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูล 5 วัน เริ่มตั้งแต่ วันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ.2559 ถึง วันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2559 มีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้โรงเรียนในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) จำนวนผู้ให้ข้อมูล ใช้เกณฑ์ตามแนวทางของ Polkinghorne (1989 อ้างถึงใน Creswell 2007) ที่ได้เสนอเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลในวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 5-25 คน ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มจาก 3 โรงเรียนในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่ได้รับรางวัลด้านส่งเสริมคุณธรรม คือ (1) โรงเรียนขนาดใหญ่ ที่ได้รับรางวัลโรงเรียนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมดีเด่น กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี 2559 (2) โรงเรียนขนาดกลาง ที่นักเรียนได้รับรางวัลคุณธรรม จริยธรรมดีเด่น กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี 2559 (3) โรงเรียนขนาดเล็ก ที่เป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนสีขาว โรงเรียนวิถีพุทธ และเพื่อไม่ให้เกิดการแปรปรวนที่เป็นผลอันเนื่องมาจากจำนวนผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองในแต่ละโรงเรียน ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มเลือกแบบไม่เป็นสัดส่วน เลือกโรงเรียนตามขนาดๆ ละ 1 โรงเรียน รวมจำนวนผู้ร่วมสนทนากลุ่มทั้งสิ้น 28 คน

2) จำนวนผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป และกลุ่มตัวแทนหน่วยงานอื่น จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน ทั้งนี้ ถือว่าจำนวนผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอสำหรับการศึกษาข้อเท็จจริงที่เป็นข้อมูลเชิงลึก

เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ในส่วนนี้ผู้วิจัยใช้แบบสนทนากลุ่มและแบบสัมภาษณ์

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้ตารางลงรหัส (Coding Sheet) ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของหน่วยวิเคราะห์เนื้อหา ใช้วิธี Inter-coder Reliability คือ ความเที่ยงตรงระหว่างผู้ลงรหัส โดยผู้วิจัยทำการลงรหัสร่วมกับผู้เชี่ยวชาญอีก 4 ท่าน ทำการลงรหัสในแบบตารางลงรหัสในข้อมูลเดียวกัน แล้วพิจารณาความสอดคล้อง หรือแตกต่าง ด้วยการคำนวณจากสูตรของ Holsti (1969) ค่าที่ได้เท่ากับ .91 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ .75 ตามสูตรที่กำหนดไว้เบื้องต้น จึงถือว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเชื่อถือได้ การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง (Face Validity) โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงในการวิจัยยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อความ (textual analysis) และการจัดหมวดหมู่ของการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า

1. การศึกษาคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา สภาพการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ควรมีลักษณะ ดังนี้ 1) การมีความรับผิดชอบ ด้วยการปฏิบัติตามหน้าที่ของนักเรียนด้วยความพยายามในงานให้เกิดความสำเร็จ รักครอบครัวพ่อแม่ สำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนเอง 2) การมีระเบียบวินัย ด้วยการประพฤติตนของนักเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสม การวางตัวเหมาะสมในการอยู่ร่วมกัน ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม และเคารพสิทธิของกันและกัน 3) การมีความซื่อสัตย์ ด้วยการปฏิบัติตนของนักเรียนอย่างซื่อตรงทั้งกาย วาจา ใจ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และตระหนักถึงความรู้สึกผิดชอบชั่วดี 4) การมีความสามัคคี ด้วยการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมใดๆ อย่างพร้อมเพรียง รักใคร่กลมเกลียว รักหมู่คณะ และร่วมมือทำกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วง และ 5) การมีความเสียสละ ด้วยการปฏิบัติตนของนักเรียนที่แสดงถึงการละความเห็นแก่ตัว การแบ่งปัน และความมีน้ำใจ

สภาพในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบัน พบว่า 1) การมีความรับผิดชอบ เอาแต่ใจตนเอง ไม่มีเหตุผล ทำดี เป็นการสร้างภาพได้แค่เปลือก ไม่ได้ซึมซับเข้าไปในจิตใจ ครอบงำวิชาไม่ได้เอาคุณธรรมจริยธรรมไปบูรณาการสอดแทรก ครอบครัวขาดความรักความอบอุ่น ขาดความกตัญญู การจัดการศึกษามีจุดเน้นที่ส่วนทางไม่เน้นคุณธรรมแต่เน้นความรู้ 2) การมีระเบียบวินัย ควรมีสัมมาคารวะต่อครูอาจารย์ให้มาก ขาดความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ต่างคนต่างอยู่ ไม่มีวินัย ขาดคุณธรรม ขาดการปฏิบัติตามจารีตประเพณีอันดีงามหลายอย่าง 3) การมีความซื่อสัตย์ บางส่วนยังมีความเห็นแก่ตัว ปฏิบัติตนตามศีลห้าไม่ถูกต้อง 4) การมีความสามัคคี ไม่ถ้อยที่ถ้อยอาศัยตัวใครตัวมัน พวกใครพวกมัน แบ่งกลุ่ม ไม่เข้าใจกัน ต่างคนต่างทำ อยู่กันแบบแข่งขัน ยึดตนเป็นหลักมีแต่อารมณ์ร้อน ส่วนมากขัดแย้ง เพราะไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น และ 5) การมีความเสียสละ การมีจิตอาสา ยังคงต้องบอกและยังมีน้อยมาก ไม่ค่อยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ขาดจิตสำนึกที่สำคัญ

ผลกระทบที่เกิดจากการขาดคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีผลกระทบต่อ 1) ต่อตนเอง ทำให้เกิดความเห็นแก่ตัว เป็นคนตระหนี่ อยู่ร่วมในสังคมไม่ได้ ขาดความรัก เข้า

กับสังคมไม่ได้ ไม่มีความสุข เกิดปัญหากับตนเอง ไม่มีเพื่อนไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ขาดระเบียบวินัยไม่เคารพในตน มีพฤติกรรมก้าวร้าว ประพฤติตัวไม่เหมาะสม เป็นเด็กติดสารเสพติด ติดอบายมุข ทำอะไรก็ไม่สำเร็จลุล่วง ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น 2) ต่อครอบครัว ทำให้สถาบันครอบครัวระส่ำระสาย ไม่มีความสุขวุ่นวาย อยู่ร่วมกันยาก ทำให้พ่อแม่เสียใจ เศรษฐกิจตกต่ำ ขาดความน่าเชื่อถือ ครอบครัวขาดความเคารพกัน เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี มีความขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท ขาดความรักสามัคคีกัน และ 3) ต่อชุมชน และสังคม ทำให้สังคมไม่มีความสามัคคี มีปัญหา มีขโมย มีการทะเลาะวิวาท เกิดอาชญากรรม ขาดความร่วมมือทำกิจกรรมสร้างประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ขาดพลเมืองดี และไม่มีความสงบเรียบร้อย เกิดความวุ่นวาย เป็นภาระของชุมชนและสังคมในวงกว้าง ส่งผลทุกภาคส่วนทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม 2 . การศึกษาการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา

การมีคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคม หรืออยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณธรรมของนักเรียนพบว่า เกิดจาก บ้าน โรงเรียน วัด ชุมชน และสื่อมวลชน

การถ่ายทอดทางสังคมในการเสริมสร้างคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียน พบว่าสถาบัน/องค์กรที่มีบทบาทในการถ่ายทอด ดังนี้

1. ครอบครัว มีการถ่ายทอดโดย พ่อแม่/ผู้ปกครองมีการอบรมสั่งสอน และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน
2. สถานศึกษา มีการถ่ายทอดโดย ผู้บริหาร ครู และเพื่อนมีการอบรมสั่งสอนการปฏิบัติตนปลูกฝังคุณธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน
3. วัด มีการถ่ายทอดโดย พระสงฆ์อบรมสั่งสอนในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน และเป็นแบบอย่างให้คิดดีทำดี
4. ชุมชน มีการถ่ายทอดโดย ผู้นำชุมชนส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่เสริมสร้างคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน และมีสภาพแวดล้อมที่ดีปลอดสิ่งอบายมุข
5. สื่อมวลชน มีการถ่ายทอดโดย นักจัดรายการวิทยุ นักหนังสือพิมพ์ และผู้สื่อข่าวโทรทัศน์นำเสนอในสิ่งที่สร้างสรรค์สังคม และ ให้สาระความรู้ทางด้านคุณธรรม

สรุปผลการวิจัย

ประเด็นที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา สรุปผลการวิจัย ดังนี้

- 1.การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า 1) การมีความรับผิดชอบ ด้วยการปฏิบัติตามหน้าที่ของนักเรียนด้วยความพยายามในงานให้เกิดความสำเร็จ รักครอบครัวพ่อแม่ สำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนเอง 2) การมีระเบียบวินัย ด้วยการประพฤติตนของนักเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสม การวางตัวเหมาะสมในการอยู่ร่วมกัน ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม และเคารพสิทธิของกันและกัน 3) การมีความซื่อสัตย์ ด้วยการปฏิบัติตนของนักเรียนอย่างซื่อตรงทั้งกาย วาจา ใจ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และตระหนักถึงความรู้สึกผิดชอบชั่วดี 4) การมีความสามัคคี ด้วยการให้ความ

ร่วมมือในการทำกิจกรรมใดๆ อย่างพร้อมเพรียง รักใคร่กลมเกลียว รักหมู่คณะ และร่วมมือทำกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วง และ 5) การมีความเสียสละ ด้วยการปฏิบัติตนของนักเรียนที่แสดงถึงการละความเห็นแก่ตัว การแบ่งปัน และความมีน้ำใจ

2. การถ่ายทอดทางสังคมในการเสริมสร้างคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนนั้นพบว่า สถาบันองค์กรที่มีบทบาทด้านนี้ ได้แก่ ครอบครัว สถานศึกษา วัด ชุมชน และสื่อมวลชน ดังนี้ 1) ครอบครัว มีการถ่ายทอดโดย พ่อแม่/ผู้ปกครองมีการอบรมสั่งสอน และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน 2) สถานศึกษา มีการถ่ายทอดโดย ผู้บริหาร ครู และเพื่อนมีการอบรมสั่งสอนการปฏิบัติตน ปลุกฝังคุณธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน 3) วัด มีการถ่ายทอดโดย พระสงฆ์อบรมสั่งสอนในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน และเป็นแบบอย่างให้คิดดีทำดี 4) ชุมชน มีการถ่ายทอดโดย ผู้นำชุมชนส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่เสริมสร้างคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน และมีสภาพแวดล้อมที่ดีปลอดสิ่งอบายมุข 5) สื่อมวลชน มีการถ่ายทอดโดย นักจัดรายการวิทยุ นักหนังสือพิมพ์ และผู้สื่อข่าวโทรทัศน์นำเสนอในสิ่งที่สร้างสรรค์สังคม และ ให้สาระความรู้ทางด้านคุณธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1.การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษา มีดังนี้

1) การมีความรับผิดชอบ ด้วยการปฏิบัติตนตามหน้าที่ของนักเรียนด้วยความพยายามในงานให้เกิดความสำเร็จ รักครอบครัวพ่อแม่ สำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนเอง สอดคล้องกับพระมหาบุญเพียร ปุณณวิริโย (2544) พบว่า ต้องให้การอบรมสั่งสอนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีงาม การเชื่อมั่นในศักยภาพของเด็กที่สามารถฝึกฝนพัฒนาตนเองได้ การปลุกฝังจิตสำนึกในความกตัญญูกตเวที การรู้จักหน้าที่ของตนเองที่พึงปฏิบัติต่อผู้อื่น และลัทธิคุณธรรม พุทธศาสนา และวิลาสลักษณ์ ชั่ววลี (2524) พบว่า การได้รับการอบรมสั่งสอนหรือการกระทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง นักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมโดยการเลี้ยงดูแบบรักมากและแบบควบคุมมาก มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจ ในด้านความกตัญญูกตเวที และการยึดบาปบุญมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยและควบคุมน้อย

2) การมีระเบียบวินัย ด้วยการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสม การวางตัวเหมาะสมในการอยู่ร่วมกัน ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม และเคารพสิทธิของกันและกัน ลัทธิคุณธรรม พุทธศาสนา และวิลาสลักษณ์ ชั่ววลี (2524) พบว่า การได้รับการอบรมสั่งสอนหรือการกระทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง นักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมโดยการเลี้ยงดูแบบรักมากและแบบควบคุมมาก มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจ ในด้านการมีสมาธิระมัดระวัง มารดาและผู้อาวุโสมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยและควบคุมน้อย

3) การมีความซื่อสัตย์ ด้วยการปฏิบัติตนของนักเรียนอย่างซื่อตรงทั้งกาย วาจา ใจ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และตระหนักถึงความรู้สึกผิดชอบชั่วดี สอดคล้องกับ ลัทธิคุณธรรม พุทธศาสนา และ

วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2524) พบว่า การได้รับการอบรมสั่งสอนหรือการกระทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง นักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมโดยการเลี้ยงดูแบบรักมากและแบบควบคุมมาก มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจ ในด้านความซื่อสัตย์ มากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยและควบคุมน้อย ัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2547) พบว่า ความสัมพันธ์ของระดับพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย และการถ่ายทอดทางสังคมโดยครอบครัว โรงเรียน สถาบันศาสนา และสื่อมวลชน ว่ามีความสัมพันธ์และอิทธิพลต่อลักษณะจิตใจที่จะส่งผลไปถึงพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย และสอดคล้องกับ กฤษฎา บุรณะพงศ์ (2540) ที่พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมในครอบครัวในการสืบทอดคุณธรรมแก่เยาวชนในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ความซื่อสัตย์

4) การมีความสามัคคี ด้วยการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมใด ๆ อย่างพร้อมเพรียง รักใคร่กลมเกลียว รักหมู่คณะ และร่วมมือทำกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วง สอดคล้องกับ อุณาวัตี คงมั่นวัฒนา (2538) พบว่าการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมมีความสำคัญในด้านวัฒนธรรมทางจิตใจทั้งในเรื่องของคุณธรรมเกี่ยวกับความสามัคคีมีน้ำใจร่วมมือทำประโยชน์ต่อสังคม

5) การมีความเสียสละ ด้วยการปฏิบัติตนของนักเรียนที่แสดงถึงการละความเห็นแก่ตัว การแบ่งปัน และความมีน้ำใจ สอดคล้องกับ กฤษฎา บุรณะพงศ์ (2540) ที่พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมในครอบครัวในการสืบทอดคุณธรรมแก่เยาวชนในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ความเสียสละ อุณาวัตี คงมั่นวัฒนา (2538) พบว่าการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมมีความสำคัญในด้านวัฒนธรรมทางจิตใจทั้งในเรื่องของคุณธรรมเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีน้ำใจ เสียสละบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และ Midlarsky Bryan and Brickman (1973 อ้างถึงใน สุนันท์ ปรีชาชัยสุรัตน์ 2542) พบว่า การถ่ายทอดโดยให้รางวัลที่เป็นคำพูดยกย่องมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังให้เด็กเกิดพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเสียสละ

2. การถ่ายทอดทางสังคมในการเสริมสร้างคุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนนั้น พบว่า สถาบันองค์กรที่มีบทบาทด้านนี้ ได้แก่ ครอบครัว สถานศึกษา วัด ชุมชน และสื่อมวลชน ดังนี้

1) ครอบครัว มีการถ่ายทอดโดย พ่อแม่/ผู้ปกครองมีการอบรมสั่งสอน และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย ภูโยธิน และคณะ (2552) ที่พบว่า ครอบครัว มีบทบาทหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนให้สมาชิกในสังคมเป็นคนดี ให้การศึกษา ให้ความรักความอบอุ่น ชี้แนะให้ประพฤติแต่สิ่งที่ดี และสอดคล้องกับ Henslin (1996) ที่พบว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครอง เป็นบุคคลกลุ่มแรกโดยเฉพาะแม่ที่ทำหน้าที่อบรมสมาชิกใหม่ของครอบครัว วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2536) พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมจึงมีจุดเริ่มต้นมาจากสถาบันครอบครัว ซึ่งเด็กจะมีโอกาสได้รับแรงเสริมจากพ่อแม่ Goslin (1973) พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกิดจากพ่อแม่อบรมเลี้ยงดูบุตรให้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ เพื่อให้เข้ากับสังคมได้ และขณะเดียวกันพ่อแม่ก็ได้รับความรู้ใหม่ๆ จากเด็กด้วย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อ ซึ่งมีผลทำให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ยิ่งในชั้นลูกชั้นหลานต่อๆ มากี่ยิ่งค่อยเปลี่ยนแปลงมากขึ้นจนอาจสังเกตเห็นได้ชัด และดุขุญ โยเหลา และคนอื่นๆ (2546) พบว่า เมื่อเด็กเกิดมาในครอบครัว เขจะมีปฏิสัมพันธ์หรือการรับรู้การแลกเปลี่ยน การแสดงท่าทีร่วมกับพ่อแม่ พี่น้อง ญาติมิตร

ที่เลี้ยง และเกิดการเรียนรู้ ความคิด ความต้องการ การปฏิบัติของคนในครอบครัว ทำให้เกิดลักษณะที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของครอบครัว

2) สถานศึกษา มีการถ่ายทอดโดย ผู้บริหาร ครู และเพื่อนมีการอบรมสั่งสอนการปฏิบัติตนปลูกฝังคุณธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย ภูโยธิน และคณะ (2552) พบว่า กลุ่มเพื่อน มีบทบาทหน้าที่ในชักชวนทำกิจกรรมดีๆ ร่วมกัน ชักชวนกันตั้งใจเรียน ให้คำแนะนำปรึกษาต่อกัน ถ่ายทอดความคิดที่ดีให้แก่กัน โรงเรียน มีบทบาทหน้าที่ให้ความรู้ อบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี สอนกฎระเบียบวินัยในการอยู่ร่วมกัน อบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ฝึกทักษะในการดำเนินชีวิต ศาสนาหรือวัด โดยมีพระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่ในการขัดเกลาจิตใจของคนให้ยึดมั่นในสิ่งที่ดีงาม สอนศีลธรรม จริยธรรม เป็นแบบแผนความประพฤติในทางที่ถูกที่ควร เป็นที่ยึดเหนี่ยวของสมาชิกในสังคม Henslin (1996) พบว่า โรงเรียน โดยครูมีบทบาทหน้าที่ให้การศึกษอบรมอย่างมีแบบแผน เพื่อให้ นักเรียนเรียนวิชาการ จริยธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2536) พบว่า มีการเรียนรู้ในลักษณะการถ่ายทอดทางสังคมมากยิ่งขึ้นเมื่อเข้าสู่ระบบโรงเรียน รวมถึงการคบหาสมาคมกับกลุ่มเพื่อนๆ ดังนั้นหากได้รับความพึงพอใจหรือเป็นการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของนักเรียนด้วยแล้ว การนี้จะมีโอกาสเกิดขึ้นได้มาก และดุขุฎิ โยเหลา และคนอื่นๆ (2546) พบว่า เมื่อเด็กไปโรงเรียนอยู่ในกลุ่มเพื่อน อยู่ในชุมชน ก็จะเรียนรู้และพัฒนาลักษณะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการอยู่ในกลุ่มสังคมนั้นๆ จะเห็นได้ว่าเด็กแต่ละคนที่ผ่านการถ่ายทอดทางสังคมระบบเดียวกัน อาจมีผลที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน เช่น ลูกสองคนในครอบครัวเดียวกัน อาจมีลักษณะต่างๆ แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะเด็กแต่ละคนมีธรรมชาติเบื้องต้นคือ ความฉลาด พื้นฐานทางจิตใจ อารมณ์ แตกต่างกัน และเด็กแต่ละคนมีโอกาสด้านการตัดสินใจเลือกรับกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ตามความชอบของตนเอง

3) วัด มีการถ่ายทอดโดย พระสงฆ์อบรมสั่งสอนในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน และเป็นแบบอย่างให้คิดดีทำดี ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย ภูโยธิน และคณะ (2552) ที่พบว่า ศาสนา โดยพระสงฆ์ทำหน้าที่ขัดเกลาจิตใจของคนให้ยึดมั่นในสิ่งที่ดีงาม สอนศีลธรรม จริยธรรม เป็นแบบแผนความประพฤติในทางที่ถูกที่ควร เป็นที่ยึดเหนี่ยวของสมาชิกในสังคม และธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2547) พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมโดยสถาบันศาสนา มีความสัมพันธ์และอิทธิพลต่อลักษณะจิตใจที่จะส่งผลไปถึงพฤติกรรมของคนไทย

4) ชุมชน มีการถ่ายทอดโดย ผู้นำชุมชนส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่เสริมสร้างคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน และมีสภาพแวดล้อมที่ดีปลอดภัยอบายมุข สอดคล้องกับดุขุฎิ โยเหลา และคนอื่นๆ (2546) พบว่า เมื่อเด็ก อยู่ในชุมชน ก็จะเรียนรู้และพัฒนาลักษณะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการอยู่ในกลุ่มสังคมนั้นๆ จะเห็นได้ว่าเด็กแต่ละคนที่ผ่านการถ่ายทอดทางสังคมระบบเดียวกัน อาจมีผลที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะเด็กแต่ละคนมีธรรมชาติเบื้องต้นคือ ความฉลาด พื้นฐานทางจิตใจ อารมณ์ แตกต่างกัน และเด็กแต่ละคนมีโอกาสด้านการตัดสินใจเลือกรับกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ตามความชอบของตนเอง

5) สื่อมวลชน มีการถ่ายทอดโดย นักจัดรายการวิทยุ นักหนังสือพิมพ์ และผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ นำเสนอในสิ่งที่สร้างสรรค์สังคม และ ให้สาระความรู้ทางด้านคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย ภูโยธิน และคณะ (2552) พบว่า สื่อมวลชน มีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลความรู้ ชักชวนสมาชิกในสังคมให้ทำดี เป็นกระบอกเสียงในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่ดี เป็นผู้จุดประกายในการทำดี ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2547) พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมโดยสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์และอิทธิพลต่อลักษณะจิตใจที่จะส่งผลไปถึงพฤติกรรมของคนไทย และสอดคล้องกับ Henslin (1996) ที่พบว่า สื่อมวลชน มีบทบาทในการให้ความรู้และความเพลิดเพลิน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. ควรใช้ผลการวิจัยเพื่อนำไปพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณในเรื่องของการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา
2. ควรใช้ผลการวิจัยเพื่อนำไปพัฒนาการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา
3. ควรใช้ผลการวิจัยการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัศึกษานี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาได้ โดยศึกษาสภาพผลกระทบจากปัญหาที่นักเรียนขาดคุณธรรมการอยู่ร่วมกันด้านไหน แล้วจึงพิจารณาจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องตรงกับประเด็นสภาพปัญหาและผลกระทบนั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา ในเชิงปริมาณ เพื่อยืนยันการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา
2. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาผลของการจัดการถ่ายทอดทางสังคมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของความสำเร็จที่ยั่งยืนของการจัดการดังกล่าว
3. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาเปรียบเทียบผลที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาที่ส่งผลต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและชุมชน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยผสมผสาน (Mixed Method) เพื่อให้ทราบถึงผลของการจัดการถ่ายทอดที่ยั่งยืน ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นและแรงเสริมให้นักเรียนมัศึกษามีคุณธรรมการอยู่ร่วมกันในสังคมต่อไป

รายการอ้างอิง

- ภุชญา บุรณพงษ์. ผู้สูงอายุกับการขัดเกลาทางสังคมในครอบครัวในการสืบทอดคุณธรรมแก่เยาวชน
ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540
- จำรัส บานเย็น. การศึกษาการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2551.
- ดุจดือน พันธมนาวิน. "รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) และแนวทางการ
ตั้งสมมติฐาน ในการวิจัยสาขาจิตพฤติกรรมศาสตร์ในประเทศไทย," วารสารพัฒนาสังคม. 9, 1
(ตุลาคม 2550) : 85-117.
- ดุขุฎิ โยเหลา และคณะ. ระบบการถ่ายทอดทางสังคมเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะแก่แรงงาน
ภาคการเกษตร ศึกษากรณีจังหวัดน่าน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในการขัดเกลาทางสังคมและ
ลักษณะทางจิตใจกับพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2547.
- ธำนิษฐ์ กรัยวิเชียร. คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน, 2550.
- ประวิณ ณ นคร. "บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องคุณธรรมสำหรับข้าราชการ." ในเอกสารอบรมปฐมนิเทศ
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2526.
- ประเวศ วะสี. คุณธรรมนำการพัฒนา ยุทธศาสตร์สังคมคุณธรรม. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดิน
เชิงคุณธรรม(ศูนย์คุณธรรม) : กรุงเทพฯ, 2549.
- พระมหาบุญเพียร ปุณฺณวิริโย. แนวคิดและวิธีการขัดเกลาทางสังคมในสถาบันครอบครัวตามแนว
พระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- พระราชวรมณี. พุทธธรรม. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นต์ติ้งเฮ้าส์, 2528.
- ลัดดา ครสวรค์. การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเทพสตรี, 2551.
- ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และ วิลาสลักษณ์ ชั่ววลี. ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของ
ไทย. (รายงานการวิจัยฉบับที่ 25) สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
2524.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. กระทรวงศึกษาธิการ. ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่
สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด, 2553.
- วศิน อินทสระ. จริยศาสตร์. กรุงเทพฯ: บรรณาการ, 2518.
- วันเพ็ญ พิศาลพงศ์. การถ่ายทอดทางสังคมกับการพัฒนาการของมนุษย์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ, 2536.
- วิชัย ภูโยธิน และคณะ. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ม.4-6. กรุงเทพฯ: อักษร
เจริญทัศน์, 2552.

สุนันท์ ปรีชาชัยสุรัตน์. การใช้เทคนิคแม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางสังคมของนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตแตกต่างกัน. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.

อุณาวดี คงมั่นวัฒนา. การสื่อสารกับการสังคมประกิดด้านวัฒนธรรมทางจิตใจของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

Creswell, John W. and Vickil Plano Clark. **Designing and Conducting Mixed Methods Research**. Thousand Oaks, California: Sage Publications, Inc., 2007.

Goslin, D.A. **Handbook of socialization theory and research**. Chicago : Rand McNally College, 1973.

Henslin, J. M. **Essentials of sociology: A down-to-earth approach**. London: Allyn&Bacon, 1996.

Holsti, O.R. **Content analysis for the social sciences and humanities**. Reading, MA : Addison-Wesley, 1969.

